

Diagnosi i primer paquet de mesures per fomentar el català en els àmbits de Justícia

La consellera de Justícia, Lourdes Ciuró i Buldó, presenta avui el primer paquet de mesures que posarà en marxa el Departament de Justícia, després dels resultats de la diagnosi sobre l'ús i la presència del català en els àmbits de Justícia. Es tracta del nou Pla de foment del català que, per primer cop, vertebrarà un conjunt d'actuacions concretes per impulsar el català a la Justícia, més enllà dels jutjats i l'Administració de justícia.

PAS 1 - La diagnosi

Grup de coordinació interna

L'octubre de 2021 es va constituir dins del Departament de Justícia el Grup de coordinació interna per a la promoció de l'ús del català, un equip interdisciplinari de 27 persones representatives de tots els àmbits del Departament per posar en comú i documentar tot el que ja s'està fent en el Departament i, a partir de les conclusions i anàlisis dels resultats, poder definir i promoure un Pla de foment. Aquest mateix grup farà el seguiment de la implementació i impacte de les diferents mesures.

La realització d'aquesta radiografia és un compromís de la consellera Ciuró, que va fer públic en la seva compareixença davant la Comissió de Justícia, el 5 de juliol de 2021, sobre els objectius i les actuacions del Departament en la legislatura actual, i durant la qual va manifestar la importància d'apropar l'Administració catalana als ciutadans de Catalunya garantint-los, entre d'altres, els seus drets lingüístics.

Aquest document d'anàlisi recull l'ús i la presència del català en tots els àmbits competencials del Departament de Justícia: Administració de justícia; centres penitenciaris i centres educatius de justícia juvenil; mesures penals alternatives; Centre d'Iniciatives per a la Reinserció; Afers Religiosos; Dret, Entitats Jurídiques i Mediació; Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada (CEJFE), Memòria Democràtica i també els serveis centrals, des d'on s'impulsen les licitacions, les subvencions i els contractes menors, entre altres funcions. Així mateix, l'estudi també ha tingut en compte totes les vessants possibles: reglamentació, dinamització, formació, eines i programari intern, nivell lingüístic acreditat dels professionals, dades sobre usos escrits i orals, assessorament, conscienciació o comunicació, entre d'altres.

La metodologia

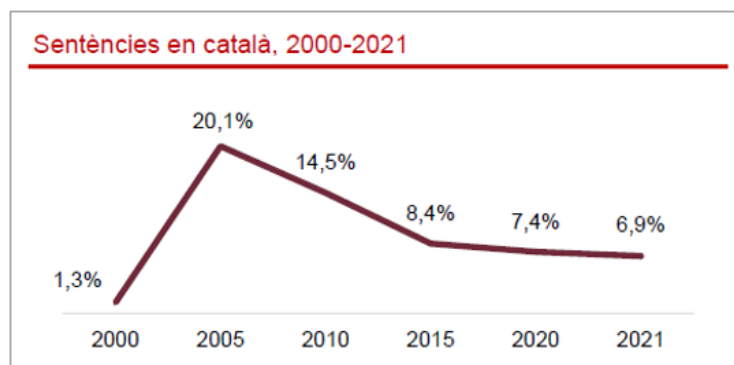
Per a l'obtenció de dades s'ha tingut en compte, d'una banda, la informació disponible dintre del mateix Departament i, d'altra banda, aquella informació obtinguda per entitats externes o altres administracions vinculades amb l'àmbit lingüístic i el món del dret. En alguns supòsits no hi havia dades registrades ni dins ni fora del Departament. És el cas, per exemple, dels usos de la llengua catalana dins del sistema penitenciari o de justícia juvenil, en què no consten registres que objectivitzin com de freqüent o habitual és el català com a la llengua vehicular entre els mateixos interns, o entre els interns i els professionals de l'execució penal. En aquests casos, s'ha optat per fer una prospecció a través de qüestionaris específics de percepció, i una posterior comprovació *in situ*. S'ha prioritzat poder obtenir una primera fotografia de l'ús i presència del català en els diferents àmbits del Departament, de manera que els màxims esforços es poguessin posar en la fase posterior; és a dir, en el disseny i elaboració del Pla de foment.

Algunes de les conclusions

En termes generals, els resultats mostren unes xifres força negatives de l'ús del català en l'àmbit de la Justícia, en el sentit més ampli.

Administració de justícia

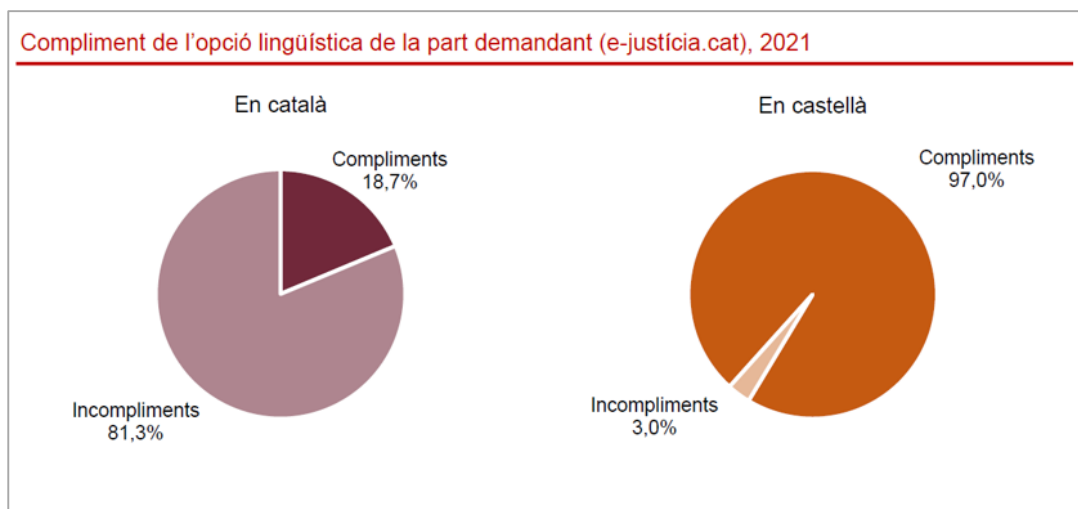
Destaca el descens del total de sentències redactades en llengua catalana: **l'any 2005 el total de sentències en català era del 20,1 %, xifra que ha descendit any rere any fins a situar-se el 2021 en un 6,9%.**

De la mateixa manera, **el total de les demandes presentades en català a través de l'aplicatiu e-justícia.cat ha estat, el 2021, de només un 6,2%**. Aquestes xifres són força variables en funció de la demarcació, essent la de Girona la que registra millors percentatges.

Llengua de les demandes presentades				
	Català		Castellà	
Barcelona ciutat	9.844	4,22%	223.369	95,78%
Barcelona comarques	15.130	6,32%	224.157	93,68%
Girona	7.441	13,10%	49.340	86,90%
Lleida	3.979	12,47%	27.932	87,53%
Tarragona	2.000	3,54%	54.552	96,46%
Terres de l'Ebre	801	7,22%	10.292	92,78%
Total	39.195	6,23%	628.837	93,77%

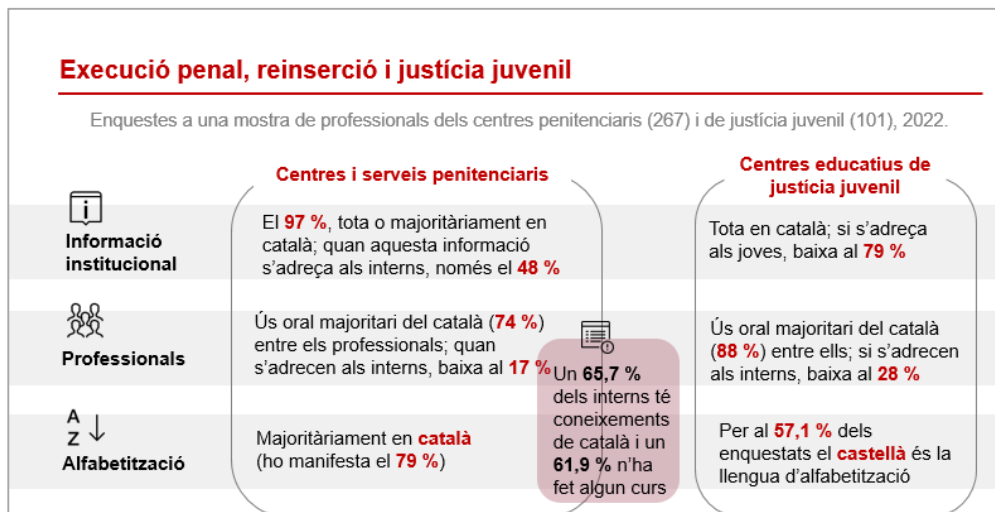
Una altra dada que crida molt l'atenció és que **el dret lingüístic de ser notificat en català s'incompleix en un 81,3% dels casos**; és a dir, del total de demandats que sol·liciten ser notificats en llengua catalana, amb prou feines un 20 % té garantit aquest dret. Per contra, quan el demandat especifica ser notificat en castellà, el percentatge de compliment i garantia del dret a opció lingüística ascendeix al 97 %. Quan no s'informa de l'opció lingüística, les notificacions es fan per defecte en castellà, en un 91,8%.

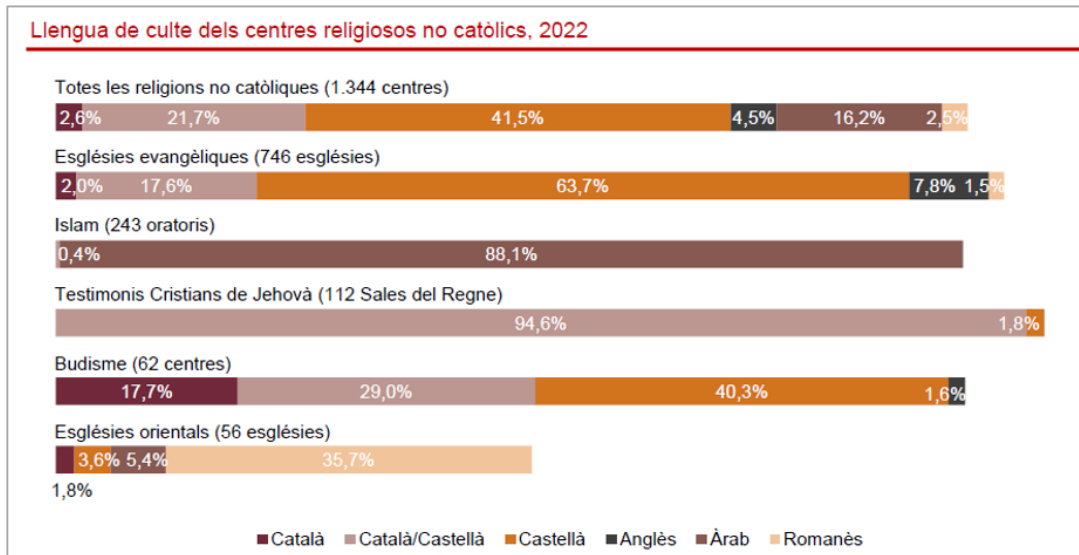
D'altra banda, són positives les dades sobre el coneixement de la llengua catalana entre els professionals de l'Administració de justícia. Més de la meitat dels professionals dels cossos de gestors, tramitadors, auxili judicials i metges forenses (que sumen prop de 8.000 professionals) tenen un nivell de llengua catalana suficient, i gairebé el 30 % disposa del certificat de llenguatge jurídic. La conclusió que se n'extreu és que el nivell de coneixement del català entre els professionals és suficient per fer efectiu el dret a l'ús del català en tot el procediment i perquè les actuacions en català puguin ser molt superiors a les de la realitat actual. No obstant, el fet que el nivell de català sigui valorat només com un mèrit en l'accés i promoció per a la carrera professional de jutges i magistrats (per a qui es valora només el B2), lletrats i fiscals representa un impediment per a l'extensió de l'ús del català.

Els altres àmbits del Departament

Pel que fa als resultats en l'àmbit de **les presons**, les dades mostren que el català és la llengua institucional majoritària (un 97 %), i que també és el català la llengua en què, de forma majoritària, es relacionen oralment els professionals entre ells (un 74 %). Per contra, quan els professionals es relacionen amb els interns, l'ús del català es redueix dràsticament a un 17 %. Aquest percentatge contrasta amb el fet que dos terços dels interns entén el català (un 65,7 % té algun coneixement de català, i un 61,9 % n'ha fet algun curs). A **justícia juvenil**, l'ús del català entre els professionals és del 88 % i, de nou, quan s'adrecen als joves, l'ús baixa fins al 28 %.

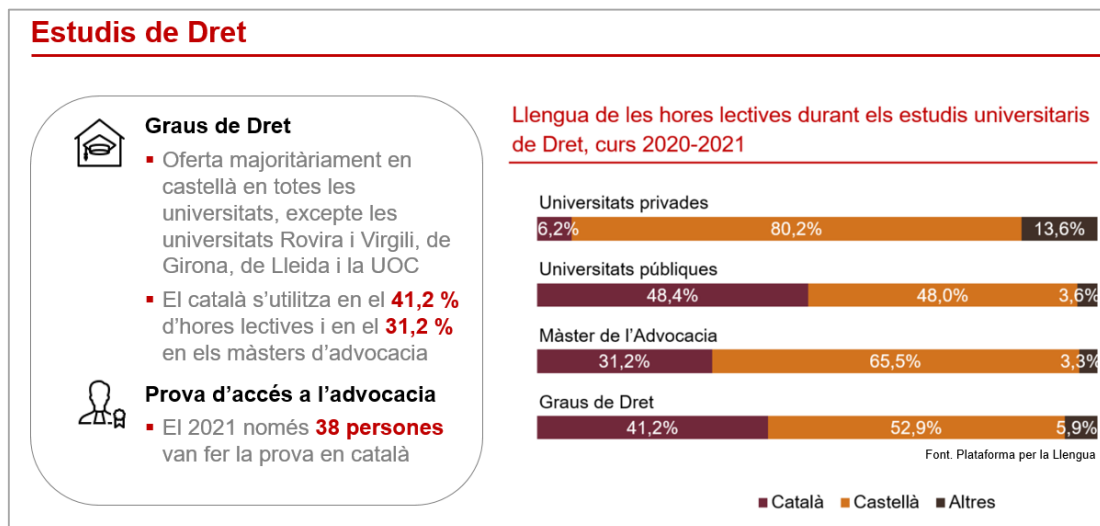

En l'àmbit dels **Afers Religiosos**, es constata que el català és llengua minoritària entre les diferents religions no catòliques. Pel que fa a les religions catòliques, no es disposen de dades fins ara, i és una de les informacions que el Departament començarà a recollir per tal de tenir-ne un registre documentat.

En matèria de **dret i entitats jurídiques**, una de les xifres més rellevants és que només el 9,2 % de la documentació notarial es fa en català. Pel que fa a la documentació presentada als registres de la propietat, mercantil i de béns mobles, un 13,9 % és en llengua catalana.

Pel que fa als estudis de Dret, les dades indiquen que a les universitats públiques les hores lectives són proporcionals en català i en castellà (un 48 % en cadascuna de les opcions lingüístiques), mentre que a les privades, les hores que es fan en llengua catalana disminueixen a un 6,2 %. També destaca que en el màster d'accés a l'advocacia, el català és menys utilitzat que en els graus en Dret.

PAS 2 – El Pla de foment del català a la Justícia

A partir de la diagnosi sobre l'ús del català, s'ha començat a elaborar un Pla de foment en tots els àmbits del Departament i avui es presenta el primer paquet de mesures. Aquest era el compromís que la consellera va manifestar en la Comissió de Justícia del Parlament el 5 de juliol de 2021.

En el **Pla de Foment del català al Departament de Justícia**, s'hi han definit sis eixos:

- i. El català és la llengua del Departament de Justícia i de tots els serveis que presta.
- ii. Cal incrementar la presència de la llengua catalana a l'Administració de justícia per garantir els drets lingüístics de la ciutadania.
- iii. El català ha de disposar de les eines necessàries per a l'exercici dels professionals del futur i del present.
- iv. Com a departament d'àmplia incidència social, s'ha de potenciar la llengua com a element d'integració i promoció en la comunitat.
- v. S'ha de buscar un compromís ampli amb el català, en un marc estatal i europeu de respecte a les llengües i dels drets dels seus parlants.
- vi. S'ha de disposar d'eines per al seguiment i avaluació de l'ús del català i de l'impacte de les actuacions realitzades.

Es presenten tot seguit deu de les mesures que formen part d'aquest primer paquet d'actuacions:

1. Aprovació i constitució del Pacte Nacional per la Justícia

El primer pas que farà el Departament de Justícia serà l'aprovació via acord de Govern, i posterior constitució, del Pacte Nacional per la Justícia. Aglutinarà actors diversos vinculats amb l'àmbit lingüístic i el món judicial: universitats, notaria, procuradoria, entitats del tercer sector, institucions públiques i privades. Tothom

podrà fer-hi les seves aportacions, que hauran de desembocar en iniciatives objectives, reals i efectives. Es preveu que com a molt tard a principis de juliol el Govern ho aprovi, i el Pacte ja es pugui constituir. En el marc d'aquest Pacte, el propòsit del Govern és constituir un grup específic que treballi amb consens per revertir aquestes dades tan negatives.

D'altra banda, el que es tracti en aquest Pacte en relació amb la llengua s'incorporarà al Pacte Nacional per la Llengua, que impulsa la Secretaria de Política Lingüística.

2. Codi QR i circuit directe de queixes

Una altra mesura que des d'avui mateix ja està a disposició dels ciutadans és un circuit directe amb l'Administració per a queixes relacionades amb els drets lingüístics als jutjats. A través d'un codi QR, els afectats podran posar en coneixement de l'Administració la vulneració dels seus drets lingüístics, directament des del seu mòbil i en el mateix lloc i moment en què s'hagi produït la vulneració d'aquests drets. Es donarà una resposta al ciutadà amb la màxima prioritat i rapidesa.

3. Nou portal web justicia.gencat.cat/llengua

Justícia també posa en funcionament avui mateix un nou portal web, “justicia.gencat.cat/llengua”, que reuneix els recursos lingüístics del Departament que hi ha ara, especialment de l'àmbit jurídic. S'hi aglutinaran totes les eines del català disponibles al web i actualment dispersos; és a dir, els accessos a Justiterm, al Compedium.cat, als criteris lingüístics, a documents jurídics i judicials, a llenguatge jurídic, a legislació en català o a materials d'aprenentatge, entre d'altres, per fer més fàcil i ràpides les cerques. Cal destacar que dins del web hi ha un apartat de preguntes i respostes que s'expliquen i argumenten els drets lingüístics dels ciutadans i professionals del dret en relació amb l'ús del català en les seves relacions amb l'Administració de justícia.

Inici > Departament > Llengua

Llengua

Conjunt de recursos per millorar la redacció de documents, especialment jurídics i judicials (qüestions gramaticals, convencions gràfiques, models de documents i terminologia) i per conèixer la situació de la llengua catalana a l'Administració de Justícia a Catalunya i en els altres àmbits del Departament de Justícia.

Consultes, queixes i suggeriments sobre drets lingüístics

- Recursos lingüístics
- Legislació estatal en català
- El català a l'Administració de justícia
- Pla de foment de l'ús del català

4. Nivell C1 com a mèrit, en lloc del B2

Així mateix, el Departament de Justícia està negociant un nou conveni amb la Escola Judicial del Consejo General del Poder Judicial (CGPJ) perquè el nivell C1 de català sigui un mèrit per ser jutge a Catalunya. Fins ara només ho és el B2. Es tracta d'una proposta factible i viable, perquè ja és una realitat al País Valencià. Això hauria de garantir que jutges i fiscals tinguin un coneixement suficient i adequat del català per poder operar amb normalitat en la nostra llengua. De fet, el C1 és el nivell amb què surten els joves de l'ensenyament obligatori cursat a Catalunya. Garantir el dret lingüístic dels ciutadans també és garantir el seu dret a la tutela judicial efectiva.

El mateix president del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (TSJC), Jesús Maria Barrientos, va instar els nous jutges que començaran a treballar a Catalunya a utilitzar el dret civil català i a emprar la llengua pròpia del país, després de manifestar en seu parlamentària la diagnosi del problema de fons: que el català a la Justícia és "manifestament deficitari" i que les dades mostren un "escenari desolador".

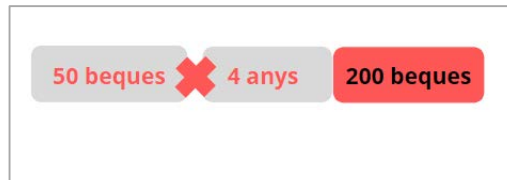
5. Convocatòria de beques per a jutges i fiscals

El setembre sortirà publicada la convocatòria de les 50 beques que el Departament ja va anunciar amb l'objectiu d'encoratjar els estudiants de dret de Catalunya a oposar a la carrera judicial i fiscal. A Catalunya no hi ha gaire tradició a oposar, i

això explica la gran rotació de jutges i fiscals, que venen de fora i per tant no coneixen la llengua i el dret propi de Catalunya. Si a Catalunya els jutges entenen i parlen el català, també l'Administració de justícia a Catalunya entendre i parlarà en català als ciutadans.

El Departament destinarà un total de 600.000 euros a la creació d'aquestes beques. Seran un total de 50 beques anuals, durant quatre anys. La finalitat és que en 4 anys hi hagi a Catalunya 200 opositors a les carreres judicial i fiscal. A partir del gener es faran efectius, cada mes, els pagaments als opositors a qui s'hagi concedit la beca.

6. Nous diccionaris terminològics: de mediació i de dret processal

Des de Justícia s'està treballant en l'**elaboració de dos diccionaris en col·laboració amb el Centre de terminologia de la llengua catalana (TERMCAT)**. Un, el de mediació, que estarà enllestit el gener de 2023. L'altre, de llenguatge processal, que es començarà a elaborar ara i que es preveu tenir acabat d'aquí dos anys.

7. Català com a llengua d'oportunitats

En l'àmbit de l'execució penal, la conselleria crearà un equip de coordinació i dinamització lingüística específic aquesta tardor. El seu objectiu serà donar suport als professionals dels centres penitenciaris i de justícia juvenil per reforçar l'ús del català com a llengua vehicular dins dels centres, fent com a eix principal de les seves actuacions la idea del "català com a llengua d'oportunitats", no com a llengua imposada.

8. Acord amb les entitats religioses

En l'àmbit dels Afers Religiosos, el Departament de Justícia està treballant un acord per visualitzar el paper i el compromís de les confessions i entitats religioses envers el català.

9. Nou model de formació: més innovació, més personalització

Justícia incorporarà la innovació a la llengua amb noves metodologies de formació, com ara "l'aprendre fent-ho", i un acompanyament més personalitzat en la tasca diària, que ja s'ha provat amb èxit en tallers d'informes amb pèrits forenses i entre els professionals dels jutjats. Uns programes formatius individualitzats, amb eines digitals adaptades a la realitat de cada persona. Es posaran les tecnologies al servei de la formació.

10. Campanya publicitària

Finalment, en **aquest moment**, el **Departament de Justícia** posa en marxa la **campanya publicitària** en diversos suports "**Fer servir el català no canvia la sentència. Fes justícia al català**", adreçada a tots els ciutadans i agents judicials per respectar els drets lingüístics de les persones. Es distribuïran cartells i tòtems en les principals seus judicials, i paral·lelament es promouran anuncis a la premsa escrita, digital, a la ràdio i a la televisió. Una campanya amb un missatge molt visual, molt clar, molt directe, que vol trencar la falsa percepció que l'ús del català en els processos judicials pot condicionar de forma negativa el sentit de la sentència.

